

ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Global Open Data Index)

ดัชนีการประเมินวัดสถานะการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐทั่วโลก หรือ Global Open Data Index จัดทำโดยมูลนิธิ Open Knowledge¹ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 และจัดทำเป็นประจำทุกปี โดยในปีล่าสุด (ปี พ.ศ. 2558) เป็นการประเมินการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐจาก 122 ประเทศ โดยใช้วิธีการสำรวจในลักษณะเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมภายในประเทศเป็นผู้ประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ โดยพิจารณาการเปิดเผยข้อมูล 13 ชุดข้อมูล คือ 1) ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement tenders) 2) ข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Government Spending) 3) ข้อมูลการขึ้นทะเบียนของบริษัท (Company Register) 4) ข้อมูลการพยากรณ์อากาศ (Weather forecast) 5) ข้อมูลมลพิษ (Pollutant Emissions) 6) กฎหมาย กฎระเบียบ (Legislation) 7) ข้อมูลที่ระบุสถานที่ (Location datasets) 8) ข้อมูลสถิติแห่งชาติ (National Statistics) 9) ข้อมูลการถือครองที่ดิน (Land Ownership) 10) แผนที่ประเทศ (National Map) 11) ข้อมูลคุณภาพของน้ำ (Water Quality) 12) งบประมาณภาครัฐ (Government Budget) และ 13) ผลการเลือกตั้ง (Election Results) โดยประเมินว่า ประเทศมีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องดังกล่าวให้กับประชาชนผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและไม่มีข้อจำกัดหรือไม่ ข้อมูลนั้นมีความแม่นยำ และทันสมัย โดยประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

¹ <http://index.okfn.org/about/>

ตารางที่ 1 ประเทศที่มีการเปิดเผยข้อมูลสูงสุด 10 อันดับแรกและประเทศไทย ในปี 2557-2558

ประเทศ	อันดับ			คะแนน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)		
	2557 (97 ประเทศ)	2558 (122 ประเทศ)	การ เปลี่ยนแปลง	2557	2558	การ เปลี่ยนแปลง
ไต้หวัน	11	1	เพิ่มขึ้น 10	67	78	เพิ่มขึ้น 11
สหราชอาณาจักร	1	2	ลดลง 1	97	76	ลดลง 21
เดนมาร์ก	2	3	ลดลง 1	83	70	ลดลง 13
โคลัมเบีย	12	4	เพิ่มขึ้น 8	66	68	เพิ่มขึ้น 2
ฟินแลนด์	4	5	ลดลง 1	73	67	ลดลง 6
ออสเตรเลีย	5	5	-	72	67	ลดลง 5
อูรุกวัย	13	7	เพิ่มขึ้น 6	66	66	-
สหรัฐอเมริกา	8	8	-	70	64	ลดลง 6
เนเธอร์แลนด์	17	8	เพิ่มขึ้น 9	64	64	-
ฝรั่งเศส	3	10	ลดลง 7	80	63	ลดลง 17
ไทย	59	42	เพิ่มขึ้น 17	36	39	เพิ่มขึ้น 3

ที่มา : <http://index.okfn.org/place/>

ผลการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูล ในปี 2558 รายงานว่า ประเทศไทยมีอันดับการเปิดเผยข้อมูลอยู่ที่ 42 จาก 122 ประเทศ ได้คะแนนอยู่ที่ 39 จาก 100 คะแนน สำหรับประเทศที่ถือว่ามี การเปิดเผยข้อมูลสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของโลก คือ ไต้หวัน (คะแนน 78/100) อันดับ 2 คือ สหราชอาณาจักร (คะแนน 76/100) และ อันดับ 3 คือเดนมาร์ก (คะแนน 70/100) ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 2 ผลการจัดอันดับดัชนีการประเมินวัดสถานะการเปิดเผยข้อมูลของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในปี 2556 – 2558

ประเทศ	อันดับ								คะแนน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)			
	อาเซียน				โลก				2556	2557	2558	การเปลี่ยนแปลง
	2556	2557	2558	การเปลี่ยนแปลง	2556	2557	2558	การเปลี่ยนแปลง				
สิงคโปร์	2	3	1		47	66	23	เพิ่มขึ้น 43	34	34	50	ลดลง 16
อินโดนีเซีย	1	1	2	เพิ่มขึ้น 2	38	45	41	เพิ่มขึ้น 4	42	43	40	เพิ่มขึ้น 3
ไทย	N/A	2	3	ลดลง 1	N/A	59	42	เพิ่มขึ้น 17	N/A	36	39	ลดลง 3
ฟิลิปปินส์	N/A	4	4	ลดลง 1	N/A	71	78	ลดลง 7	N/A	31	25	เพิ่มขึ้น 6
กัมพูชา	N/A	5	5	-	N/A	77	108	ลดลง 31	N/A	27	12	เพิ่มขึ้น 15
มาเลเซีย	N/A	-	6	-	N/A	N/A	112	-	N/A	N/A	10	-
พม่า	N/A	N/A	7	-	N/A	N/A	122	-	N/A	N/A	3	-
บรูไน	N/A	N/A	N/A	-	N/A	N/A	N/A	-	N/A	N/A	N/A	-
เวียดนาม	N/A	-	N/A	-	N/A	N/A	N/A	-	N/A	N/A	N/A	-
ลาว	-	-	-	-	N/A	N/A	N/A	-	N/A	N/A	N/A	-

หมายเหตุ : ในปี 2558 มีจำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้น 122 ประเทศ ในปี 2557 มีจำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้น 97 ประเทศ ในปี 2556 มีจำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้น 60 ประเทศ

ที่มา : <http://index.okfn.org/place/>

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในปี 2558 พบว่า ประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในอันดับ 3 ของภูมิภาค (อันดับที่ 42 ของโลก) โดยมีประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอันดับการเปิดเผยข้อมูลสูงสุดในภูมิภาค (อันดับที่ 23 ของโลก) ประเทศพม่ามีอันดับการเปิดเผยข้อมูลต่ำที่สุด (อันดับที่ 122 ของโลก) (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามหมวดข้อมูลของประเทศไทย ในปี 2557 – 2558

หมวดของข้อมูล	อันดับ			คะแนน		
	ปี 2557	ปี 2558	การเปลี่ยนแปลง	ปี 2557	ปี 2558	การเปลี่ยนแปลง
ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement tenders)	N/A	1	-	N/A	100	-
ข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Government Spending)	15	8	เพิ่มขึ้น 7	10	10	0
ข้อมูลการขึ้นทะเบียนของ บริษัท (Company Register)	66	9	เพิ่มขึ้น 57	15	90	เพิ่มขึ้น 75
ข้อมูลการพยากรณ์อากาศ (Weather forecast)	N/A	15	-	N/A	60	-
ข้อมูลมลพิษ (Pollutant Emissions)	36	30	เพิ่มขึ้น 6	45	45	0
กฎหมาย กฎระเบียบ (Legislation)	33	39	ลดลง 6	45	45	0
ข้อมูลที่ระบุสถานที่ (Location datasets)	30	49	ลดลง 19	35	10	ลดลง 25
ข้อมูลสถิติแห่งชาติ (National Statistics)	60	64	ลดลง 4	50	50	0
ข้อมูลการถือครองที่ดิน (Land Ownership)	N/A	66	-	N/A	5	-
แผนที่ประเทศ (National Map)	75	74	เพิ่มขึ้น 1	5	15	เพิ่มขึ้น 10
ข้อมูลคุณภาพของน้ำ (Water Quality)	N/A	74	-	n/a	0	-
งบประมาณภาครัฐ (Government Budget)	59	75	ลดลง 16	45	45	-
ผลการเลือกตั้ง (Election Results)	79	75	เพิ่มขึ้น 4	35	35	-

ที่มา : Open Knowledge (<http://index.okfn.org/place/thailand/>)

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาลงในรายละเอียด จากรายการข้อมูลที่มีการเปิดเผยพบว่า ในปี 2558 ประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างมากที่สุด (Procurement tenders) ได้คะแนนอยู่ที่ 100/100 คะแนน (อันดับที่ 1 ของโลก) โดยมีการเปิดเผยข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างครบถ้วน ส่วนข้อมูลที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ ข้อมูลการถือครองที่ดิน (Land ownership) ได้คะแนนอยู่ที่ 5/100 คะแนน (อันดับที่ 66 ของโลก) และยังมีข้อมูลที่ไม่มีการเปิดเผยคือ ข้อมูลคุณภาพของน้ำ (Water Quality) ซึ่งยังไม่ได้คะแนน (อันดับที่ 74 ของโลก) ซึ่งจากชุด

ข้อมูลทั้ง 10 ชุด มีจำนวน 4 ชุดข้อมูล ที่มีการเปิดเผยอยู่ในระดับคะแนนตั้งแต่ 50/100 คะแนนขึ้นไป คือ ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement tenders) (คะแนน 100/100) ข้อมูลการขึ้นทะเบียนของบริษัท (Company Register) (คะแนน 90/100) ข้อมูลการพยากรณ์อากาศ (Weather forecast) (คะแนน 60/100) และข้อมูลสถิติแห่งชาติ (National Statistics) (คะแนน 50/100) ส่วนชุดข้อมูลที่เหลืออีก 9 ชุดข้อมูล มีการเปิดเผยอยู่ในระดับคะแนนต่ำกว่าตั้งแต่ 45/100 คะแนนลงไป ได้แก่ ข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ ข้อมูลมลพิษ ข้อมูลกฎหมายและกฎระเบียบ ข้อมูลที่ระบุสถานที่ ข้อมูลการถือครองที่ดิน ข้อมูลแผนที่ประเทศ ข้อมูลคุณภาพของน้ำ ข้อมูลงบประมาณภาครัฐ และข้อมูลผลการเลือกตั้ง

หากเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลระหว่างปี 2557 และ ปี 2558 พบว่า ชุดข้อมูลที่มีระดับคะแนนที่เพิ่มขึ้น คือ ข้อมูลการขึ้นทะเบียนของบริษัท (Company Register) ซึ่งมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 15/100 คะแนน (อันดับที่ 66) เป็น 90/100 คะแนน (อันดับที่ 9) และข้อมูลแผนที่ประเทศ (National Map) เพิ่มขึ้นจากคะแนน 5/100 คะแนน (อันดับที่ 75) เป็น 15/100 คะแนน (อันดับที่ 74) ส่วนชุดข้อมูลที่มีระดับคะแนนที่ลดลง คือ ข้อมูลที่ระบุสถานที่ (Location datasets) ซึ่งคะแนนลดลงจาก 35/100 คะแนน (อันดับที่ 30) เป็น 10/100 คะแนน (อันดับที่ 49) (ดังตารางที่ 15)

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามาประเทศไทยมีการออกพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และมีการริเริ่มการผลักดันให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น ได้แก่การริเริ่มกิจกรรม Thailand Open Data Initiative ซึ่งมีการเปิดเว็บไซต์ www.data.go.th เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำข้อมูลมาเปิดเผย ปัจจุบันมีรายการข้อมูลที่เปิดเผยอยู่จำนวน 494 รายการ² (ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559) ซึ่งพบว่า ข้อมูลของภาครัฐที่เปิดในรูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์หรือต่อยอดทางธุรกิจนั้นยังมีน้อย อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความพร้อมของหน่วยงาน ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ การนำข้อมูลไปใช้ของตัวภาครัฐเองซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล และภาคผู้ใช้ข้อมูลทั้งภาคประชาชนและภาคเอกชน อีกทั้งยังอาจมีสาเหตุมาจากความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งจากบทวิเคราะห์ของ Hazwany Jamaluddin³ ในโครงการ Sinar ณ ประเทศมาเลเซีย สรุปได้ว่า สำหรับประเทศไทย การมีเว็บไซต์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำข้อมูลมาเปิดเผย ยังไม่สามารถเป็นเครื่องยืนยันความสอดคล้องและคุณภาพของข้อมูล ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศได้

² <https://www.data.go.th/Datasets.aspx>

³ <http://blog.okfn.org/2015/12/15/the-state-of-open-data-in-southeast-asia/>

- เอกสารอ้างอิง -

Global Open Data Index. Open Knowledge International. สืบค้นจาก
<http://index.okfn.org/place/>

Thailand's Global Open Data Index. Open Knowledge International. สืบค้น
จาก <http://index.okfn.org/place/thailand>

Hazwany Jamaluddin. Sinar. สืบค้นจาก <http://blog.okfn.org/2015/12/15/the-state-of-open-data-in-southeast-asia/>

คณะผู้จัดทำ

อรฉัตร เลียงพิบูลย์

ผู้จัดการส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

ทิพสุดา โชติชื่น

นักวิเคราะห์นโยบายอาวุโส

นครินทร์ เจริญเหล่าศิริ

นักวิเคราะห์นโยบาย

ส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)(สรอ.)

PSP_DIVISION@EGA.OR.TH